

S poezijo in kostumi nad prikrajšane

ODPRI GALERIJU

Johanna, Dobra in Boris

| *NADA ŽGANK*

Petra Vidali

28.03.2019, 07.44

Gledališka kritika: Thomas Bernhard, Zabava za Borisa, **Prešernovo gledališče Kranj**, premiera 23. marca

Februarja je minilo 30 let od smrti Thomasa Bernharda. V slovenščini smo ga v tem času dodobra usvojili, ob proznih delih se je prevajal in uprizarjal tudi njegov gledališki opus. Njegov posvečeni režiser je Dušan Mlakar, podpisal je uprizoritve Izboljševalec sveta, Videz vara, Komedijanti, Po vseh višavah je mir, Na cilju in Ritter, Dene, Voss, pred nekaj

leti pa smo na kranjskem odru videli dramo **Pred upokojitvijo** v režiji Mateje Kolečnik. Zdaj je tam zaživela še Bernhardova prva drama Zabava za Borisa.

V njej je že ves Bernhard, samo še neselekcioniran. V odnosu med na voziček priklenjeno Dobro ("Dobra, brez nog"), in njeno služabnico Johanno je nastavek za to, kar je pozneje v izčiščeni obliki prinesel Izboljševalec sveta, drastičen prispevek k logiki gospodarja in hlapca skratka. V Dobrinem odnosu do soproga ("Boris, brez nog"), ki ga je "odrešila" iz zavetišča, in do njegovih nekdanjih kompanjonov (Najmlajši pohabljenec, Mladi pohabljenec, Najstarejši pohabljenec in Stari pohabljenec) pa je že skoncentriran cel Bernhardov ubijalski sarkazem do sprenevedave kulture gospodarjev. Fotografije s kostumiranih plesov "uspešnih predstavnikov različnih poklicev, ki so predani humanitarni dejavnosti" so zdaj tudi naša bizarna realnost, humanitarnost pa ni izgovor samo za grupiranja in lobiranja samooklicanih uspešnežev, ampak tudi za umetniške podvige. Dobrino razsvetljevanje invalidov s poezijo je vmes dobilo neslutene razsežnosti,

vkjučevanje deprivilegiranih družbenih skupin se je razširilo na obeh straneh rampe - v dvorani in na odru. Sinoči se je v istem gledališču, na istem odru odprl letošnji, 49. **Teden slovenske drame**, lanskega pa je zaključila predstava Slovenska popevka, gledališki koncert z gojenci enega od centrov za usposabljanje, delo in varstvo. "Kultura hendikepa" je vmes skratka res postala kultura in to bi lahko bil močen dodaten razlog za aktualno izbiro tega komada.

Vendar uprizoritev ne kaže, da bi ga razumela. Bernhard je seveda težek. Ne toliko zaradi velike količine teksta, ampak zaradi njegove distribucije. Brez milosti zatolče takoj na začetku, dialog med Dobro in Johanno, ki je v resnici čisti Dobrin monolog, zavzema strukturno prvo tretjino uprizoritve, a se zdi neskončen. **Darja Reichman** je odlična izbira za lik gospodarice na vozičku (tako zelo drugačen od njene odlične prav tako na voziček priklenjene vloge Clare v uprizoritvi **Pred upokojitvijo**), zlasti v drugem delu kot elizabetinsko našemljena kraljica z obrazno mimiko in histeričnimi premiki ustvari prepričljivo kreacijo. Toda režija ji niti malo ne pomaga nositi bremena, režija ne pomaga nikomur in ničemur.

Dolgoveznega začetnega pomerjanja klobukov in rokavic ne zna povezati z maškaradama, ki ju vidimo v drugem in tretjem delu (kaj šele, da bi ob tako poudarjeni funkciji oblek napeljala na razmislek o mimikriji ali morda celo o razmerju med ceno obleke za dobrodelni ples in nabranimi humanitarnimi prispevki) in igralki pusti tudi povsem brez kakršnegakoli drugega zaledja. Zlasti Johanne (**Vesna Slapar**) nikakor ne zna umestiti. Tako res že komaj čakamo na Borisa. Izbira Simona Šerbineka - pravega igralca, pravega invalida - za to vlogo bi lahko bila izhodišče za zanimivo dialektiko med gledališčenjem realnega in realnostjo gledališkega, a se tudi to ne zgodi. Kot uprizoritev ne strukturira "pohabljenec", tudi ne vzpostavi difference med igranim in pravim hendikepom. A tudi v nedomišljeni zaključni zabavi vseeno izstopajo igralske kreacije, predvsem Najstarejši pohabljenec **Boruta Veselka**.

Zabava za Borisa je ob nastanku obveljala za dramo absurda, a se zdi, da je v njej za kaj takšnega preveč smiselnih in celo aktualističnih implikacij. Absurdne učinke bi verjetno lahko

proizvedla telesna komika, če bi znala biti prignana do čiste burlesknosti, vendar se uprizoritev tudi za to ne odloči. Žal se ne odloči za nič.

Ustvarjalci uprizoritve

Prevajalec Jani Virk, režiserka Snežana Trišić,

dramaturginja **Marinka Poštrak**, scenograf

Branko Hojnik, kostumografka Marina Sremac,

skladateljica Irena Popović, koreograf Branko Potočan, lektorica

Barbara Rogelj, oblikovalec

luči Igor Berginc, oblikovalec maske Matej Pajntar, asistentka

scenografa Sara Slivnik.

Igrajo **Darja Reichman**, **Vesna Slapar**, **Borut Veselko**, **Blaž**

Setnikar, **Miha Rodman**, Simon Šerbinek k. g., Brane Grubar k.

g., Ciril Roblek k. g., Judita Polak k. g.